

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

*Затверджено рішенням Вченої Ради ІДГУ
«12» січня 2017 р.,
протокол № 5*

ПОЛОЖЕННЯ
про наукові школи
Ізмаїльського державного гуманітарного
університету

Ізмаїл

2017

ПОЛОЖЕННЯ
про наукові школи
Ізмаїльського державного гуманітарного університету

1. Загальні положення

1.1. **Наукова школа** – це неформальний усталений професійний науковий колектив, який сформувався за певний період науковцями під керівництвом ученого-лідера, інтереси яких спрямовані на вирішення довготривалих актуальних проблем за певним науковим напрямом, має чітко сформульовані мету і очікувані результати наукових досліджень, отримує наукові результати, що визнаються як в Україні, так і за її межами.

1.2. Наукова школа об'єднує однодумців та розвивається колективом науковців, що розробляють життєво важливі для суспільства проблеми у рамках загально університетських наукових досліджень під керівництвом відомого в певній галузі дослідника, має значні теоретичні і практичні результати цієї діяльності, визнані у наукових колах і сфері виробництва.

1.3. Наукова школа здійснює науково-дослідницьку, науково-організаційну, науково-інноваційну діяльність відповідно до чинного законодавства України, постанов Кабінету Міністрів України, нормативних актів МОН України, Статуту, наказів та розпоряджень ректора, перспективних та річних планів роботи, договорів, укладених університетом зі сторонніми організаціями.

1.4. Наукову школу розвиває колектив дослідників різних поколінь (докторів наук, професорів, викладачів, наукових співробітників, докторантів, аспірантів, студентів) різної наукової кваліфікації та різних вікових груп, які виконують під керівництвом науковців-модераторів розробку актуальних наукових проблем у певній галузі науки або на межі наук.

1.5. Основними ознаками, умовами та термінами функціонування наукової школи є:

- наявність та подальший розвиток сучасного перспективного напрямку в науці;
- ефективне засвоєння і дослідження її членами актуальних проблем, висунутих керівником напрямів. Мінімальний цикл, що дає підстави фіксувати існування школи, становить три покоління дослідників: засновник школи – його послідовник – учні послідовника. У її складі має бути не менше п'яти докторів або кандидатів наук;
- спільність основного кола завдань, які розв'язуються в школі, для всіх її представників, забезпечення спадкоємності в напрямках досліджень, збереження традицій і цінностей школи;
- спільність принципів і методології наукових досліджень у розв'язанні поставлених завдань;
- підготовка аспірантів, супровід молодих вчених у їх науковій творчості через безпосередній і тривалий науковий контакт керівника школи та його учнів;
- багаторічна наукова діяльність – кількість публікацій, посилань, авторство монографій, членство у редколегіях провідних фахових журналів тощо;
- активна педагогічна діяльність (розробка підручників, навчальних посібників, нових навчальних курсів та програм);
- офіційне визнання державою (науковою спільнотою) важливості наукових досліджень наукової школи.

1.6. Наукова школа очолюється засновником наукового напрямку чи одним з його учнів (послідовників), наукові здобутки якого визнані науковою громадськістю, який координує дослідницьку діяльність, спрямовану на розв'язання наукових проблем.

1.7. Керівником наукової школи є авторитетний у науковому товаристві вчений (штатний співробітник університету), як правило доктор наук, професор який:

- розробляє фундаментальні та прикладні питання науки, продукує

нові ідеї та напрями дослідження;

- здатний до креативного мислення та об'єднання навколо себе колектив однодумців;
- на постійній основі керує підготовкою кандидатських і докторських дисертацій (що підтверджено успішними захистами);
- наукові здобутки якого засвідчуються державними і міжнародними преміями, почесними званнями, медалями і відзнаками, запрошеннями до науково-педагогічної роботи у ВНЗ України і світу, індексом цитування та ін.

2. Характеристика діяльності наукової школи

2.1. Основними принципами діяльності наукової школи є: спадкоємність, неформальність, системність, цілісність, інноваційність, відкритість, зв'язок з практикою.

2.2 Члени колективу наукової школи:

- вносять особистий вклад у формування наукової школи;
- забезпечують мобільність школи щодо нових наукових фактів та її сталість в умовах швидкого розвитку світової наукової системи;
- розвивають наукову школу, зберігають її історію та традиції;
- залучають до наукової діяльності за напрямами наукової школи студентів, аспірантів, докторантів;
- ведуть підготовку аспірантів та докторантів за науковими напрямами школи; виконують держбюджетні та госпдоговірні науково-дослідні роботи;
- виступають експертами, опонентами на захисті дисертацій за науковим напрямом школи;
- беруть участь у роботі спеціалізованих Вчених рад, науково-експертних рад МОН України, координаційних та інших структур;
- виступають з ініціативами щодо прийняття нових нормативних актів, удосконалення діючих положень, які регламентують організацію, порядок та умови виконання наукових досліджень на державному рівні.

2.3 Основними доробками школи вважаються:

- результати фундаментальних та прикладних досліджень у визначеному науковому напрямі;
- наукові публікації (монографії, наукові статті, підручники тощо);
- громадське визнання наукових досягнень представників школи.

2.4. Наукові школи ІДГУ беруть участь у формуванні програм наукових досліджень в університеті, розвивають атмосферу творчості, новаторства, відкритості до дискусій, забезпечують сталий розвиток наукового напрямку наступними поколіннями вчених і дослідників.

2.5. Наукова школа може бути ініціатором і організатором проведення міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференцій, симпозіумів, наукових семінарів.

3. Права наукової школи

Керівник та члени наукових шкіл мають право:

3.1. Залучати до роботи вчених споріднених спеціальностей Ізмаїльського державного гуманітарного університету та інших вітчизняних і зарубіжних ВНЗ, наукових установ і організацій.

3.2. Заклювати договори про співробітництво з вітчизняними та зарубіжними науковими та освітніми установами.

3.3. Звертатися до керівництва університету з питань координації наукових пріоритетів та сприяння діяльності наукової школи.

3.4. Залучати талановиту молодь до роботи у науковій школі.

3.5. Користуватися приміщеннями та ресурсами університету.

3.6. Робити подання на членів наукової школи щодо заохочення, нагородження, преміювання за результативність проведеної науково-дослідної роботи.

4. Кваліфікаційні ознаки для / перереєстрації дослідницького колективу як наукової школи

4.1. Наявність колективу дослідників, об'єднаних для виконання досліджень з певного наукового напрямку. Науковий потенціал школи, як

правило, це кілька поколінь учених, серед яких нараховується не менше 5 докторів або кандидатів наук, а також є молоді вчені (до 35 років), аспіранти (здобувачі), докторанти, студенти.

4.2. Наявність дослідницьких програм з актуальних наукових напрямів.

4.3. Наявність лідера – керівника дослідницького колективу. Керівник – доктор наук, професор (як правило), штатний співробітник університету, який підготував не менше 3 кандидатів наук, систематично бере участь у наукових всеукраїнських і міжнародних конференціях, має публікації у виданнях, зареєстрованих у МОН України, міжнародних журналах.

4.4. Наявність не менше 3 наукових статей у наукометричних базах, опублікованих за останні 5 років членами дослідницького колективу у фахових виданнях України та у зарубіжних рецензованих виданнях, за науковим напрямом школи.

4.5. Наявність монографії або інших друкованих або електронних видання (підручник, посібник, збірка документів, методичні рекомендації) за останні 5 років із зазначеного наукового напрямку (соціальні та гуманітарні науки) автора (авторів) наукової школи.

4.6. Наявність не менше 3 кандидатських дисертацій захищених за останні 5 років, підготовлених під керівництвом представників наукової школи.

4.7. Наявність патентів, інноваційних розробок, науково-методичних праць регіонального та загальнонаціонального та рівнів.

4.8. Наявність постійних творчих зв'язків з колегами з інших університетів, академічних інститутів НАН України, провідних закордонних університетів та дослідницьких інститутів у формі спільних наукових досліджень, публікацій, тощо (виконання державних, регіональних та міжнародних програм за грантами).

4.9. Участь представників наукової школи у всеукраїнських та міжнародних наукових виставках (підтвердження – опубліковані тези, дипломи, медалі, грамоти тощо).

4.10. Здійснення інформаційного супроводження власної діяльності.

4.11. Підготовка та видання науково-методичних, інформаційних матеріалів, збірників наукових праць та окремих наукових робіт представників наукової школи, в тому числі в електронних наукових виданнях.

4.12. Наявність почесних наукових звань, грамот, медалей, орденів, наукових премій, одержаних представниками наукової школи.

4.13. Участь представників наукової школи в редакційних колегіях наукових журналів, організаційних комітетах наукових конференцій, різних експертних радах тощо.

5. Порядок затвердження та умови припинення діяльності наукової школи

5.1. Висунення дослідницького колективу для його реєстрації як наукової школи виконує відповідна кафедра. Необхідний пакет документів завідувач кафедри подає на затвердження до вченої ради факультету.

До переліку необхідних документів входять:

- ✓ витяг з протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням доцільності реєстрації наукової школи;
- ✓ заповнену Анкету керівника наукової школи (*Додаток 1*);
- ✓ довідку про діяльність наукової школи (*Додаток 2*);
- ✓ відомості про колектив наукової школи (*Додаток 3*);
- ✓ ксерокопії (електронні версії) друкованої продукції членів наукової школи;
- ✓ проект сторінки інформаційного супровід діяльності наукової школи в мережі Інтернет (електронну та друковану версії) (*Додаток 4*);

5.2. Після ухвали рішення на вченій раді факультету відповідні документи (*Додатки, витяг з протоколу засідання кафедри, ксерокопії друкованої продукції*), разом з витягом з протоколу засідання вченої ради факультету передаються на розгляд проректору з науково-педагогічної

роботи, який організовує експертну оцінку поданих матеріалів та подає висновок до Вченої ради університету.

5.3. Кожні 5 років до 20 грудня поточного року керівник наукової школи подає на розгляд до Вченої ради університету документи згідно з переліком для перереєстрації наукової школи.

5.4. Рішення про реєстрацію/перереєстрацію наукової школи приймає Вчена рада університету шляхом відкритого голосування більшістю голосів присутніх на засіданні членів ради. На підставі рішення Вченої ради ІДГУ ректор видає наказ про реєстрацію наукової школи.

5.5. Колективи, що отримали статус наукових шкіл, повинні щорічно підтверджувати його результатами своєї науково-освітньої діяльності, а також виконанням планів і зобов'язань. На кожен наукову школу її керівник протягом двох тижнів після реєстрації /перереєстрації заповнює Кваліфікаційну карту наукової школи (*Додаток 5*), яку передає до науково-педагогічного відділу.

5.6. Умовами припинення існування наукової школи є:

- вичерпання чи дезактуалізація напряму дослідження, а також виявлення чи визнання його непродуктивності;
- припинення наукової діяльності керівником наукової школи, що супроводжується розпадом колективу.

Розроблено:

проректор з науково-педагогічної
(наукової) роботи

Л.Ф. Циганенко

АНКЕТА

керівника наукової школи ІДГУ

1.	Прізвище, ім'я, по батькові	
2.	Дата народження	
3.	Телефон	
4.	e-mail	
5.	Освіта (термін, місце навчання, спеціальність)	
6.	Вчені ступені і звання (із зазначенням року їх отримання)	
7.	Стаж: загальний, педагогічний, науково-педагогічний (зокрема, в ІДГУ)	
8.	Нагороди: звання, ордени, медалі, відзнаки, почесні звання, премії (перелік із зазначенням року отримання)	
9.	Відкриття: патенти, авторські свідоцтва тощо (перелік із зазначенням номерів та року отримання)	
10.	Керівництво науково-дослідними проектами або участь у таких за останні п'ять років: міжнародні, програми і проекти МОН, інших міністерств і відомств України (перелік за останні 5 років)	
11.	Отримання українських і міжнародних грантів (перелік за останні п'ять років).	
12.	Перелік підготовлених у науковій школі докторів і кандидатів наук (із зазначенням	

	теми дослідження, періоду керівництва, місця роботи і посади на даний час)	
13.	Перелік аспірантів, докторантів, здобувачів, які працюють над дисертаціями на даний час (із зазначенням теми дослідження і передбачуваного терміну подання дисертацій до спеціалізованої вченої ради).	
14.	Публікації: загальна кількість; загальний перелік монографій, підручників і навчальних посібників (із повною бібліографічною довідкою про видання), кількість статей та участь в конференціях	
15.	Організаційна робота: головування, членство в оргкомітеті наукових заходів різних рівнів (міжнародних, всеукраїнських, регіональних конференцій, симпозіумів, семінарів, круглих столів); членство (головування) в редакційних радах наукових видань (журналів, збірок тощо); членство (головування) в наукових, науково-технічних, науково-методичних радах (міжнародних, всеукраїнських, університетських)	

16.	Нові курси, науково-методичні комплекси, розроблені в ІДГУ (перелік за останні 5 років)	

«__» _____ р.

Підпис

(ПІБ)

Додаток 2

ДОВІДКА
про діяльність наукової школи

1.	Керівник наукової школи	
2.	Напрямок наукових досліджень	
3.	Досліджувані проблеми	
4.	Головні здобутки наукової школи	
5.	Результати та перспективи роботи наукової школи	

«__» _____ р.

Підпис керівника

(ПІБ)

ВІДОМОСТІ
про колектив наукової школи

№	П.І.П.	Дата народження	Науковий ступінь, вчене звання	Місце роботи, посада	Загальна кількість публікацій
1	2	3	4	5	6

Керівник наукової школи

Дата _____ П.І.Б.

(підпис)

ЗРАЗОК А
оформлення сторінки для інформаційного супроводу
наукової школи ІДГУ

Наукова школа

**"ПЕРСПЕКТИВНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НОВІТНІХ ТИПІВ
ЕЛЕКТРОХІМІЧНИХ ДЖЕРЕЛ СТРУМУ"**

Науковий керівник – Барсуков В'ячеслав Зіновійович

д.х.н., професор, академік МАКНС і УЕА, національний секретар МЕТ від України, член комісії з електрохімічної освіти ЄКХТ

Напрями:

- фундаментальні та прикладні дослідження новітніх ефективних матеріалів та електролітів для літій-іонних акумуляторів, суперконденсаторів;
- здійснюється пошук та синтез доступних матеріалів-каталізаторів для паливних елементів на основі електропровідних полімерів, нових вуглецевих матеріалів та їх композитів.

Результати:

- захищено 8 кандидатських дисертацій;
- опубліковано понад 400 наукових праць, 3 монографії, понад 150 доповідей на міжнародних конференціях;
- отримано 30 охоронних документів на винаходи;
- виконано 12 Міжнародних грантів.

ЗРАЗОК Б

оформлення сторінки для інформаційного супроводу
наукової школи ІДГУ

Політичні партії та суспільно-політичні рухи в Україні

1. Назва наукової школи: «Політичні партії та суспільно-політичні рухи в Україні».

2. Дійсний науковий керівник школи: чл.-кор. НАН України В.Ф. Колесник.

3. Дата і місце заснування: у 1992 р. на базі кафедри давньої та нової історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка; розширена в 2013 р. відповідно до «Положення про наукові школи».

4. Засновник наукової школи: чл.-кор. НАН України В.Ф. Колесник.

5. Науковий потенціал:

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Дата народження	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада
1.	Колесник Віктор Федорович	09.08.1950	д.і.н.	професор, член- кореспондент НАН України	професор, зав. кафедри давньої та нової історії України
2.	Сергійчук Володимир Іванович	13.03.1950	д.і.н.	професор	професор кафедри давньої та нової історії України
3.	Сорока Юрій Михайлович	27.03.1954	д.і.н.	професор	професор кафедри архівознавства та спеціальних галузей історичної науки
4.	Горбань Тетяна	07.08.1971	д.політ.н.	професор	професор кафедри

	Юрїївна				української історії та етнополітики
5.	Могильний Леонід Петрович	21.02.1974	д.і.н.	доцент	доцент кафедри української історії та етнополітики
6.	Казьмирчук Марія Григорівна	02.08.1983	д.і.н.	доцент	доцент кафедри української історії та етнополітики
7	Короткий Віктор Андрійович	16.07.1959	к.і.н.	доцент	доцент кафедри давньої та нової історії України
8	Божко Олег Іванович	27.10.1960	к.і.н.	доцент	доцент кафедри давньої та нової історії України
9	Сокирко Олексій Григорович	31.07.1974	к.і.н.	доцент	доцент кафедри давньої та нової історії України
10	Надтока Олександр Михайлович	22.11.1971	к.і.н.	доцент	доцент кафедри давньої та нової історії України

6. Сучасний стан наукової школи. Популярність наукової школи. Основними напрямками наукової діяльності школи є: дослідження діяльності українських політичних партій та організацій від початку їх заснування і до становлення сучасної політичної системи в Україні; українські політичні партії та їх участь у суспільно-політичному житті України в різні історичні періоди; утворення та діяльність неукраїнських політичних партій та організацій; український національний рух, соціально-демократичний рух в Україні. До основних досягнень школи слід віднести те, що вона впевнено стала одним з перших наукових центрів вивчення політичних партій та суспільно-політичних рухів в Україні, який розгорнув свою діяльність майже відразу після здобуття Україною незалежності. Це дало змогу уникнути усталених стереотипів у вивченні політичних партій та суспільно-політичних рухів в Україні, які були притаманні українській радянській історіографії, а дослідження й виклад ключових аспектів та напрямків суспільно-політичної української історії набули системного та комплексного характеру.

7. Місце у світовій науці. Характерною рисою діяльності школи є й те, що завдяки зусиллям її колективу з історичного небуття були повернуті до історичної пам'яті десятки незаслужено забутих провідних діячів українських політичних партій та суспільно-політичних рухів, які були або репресовані тоталітарною владою, або просто викреслені з наукової і громадської спадщини. Така подвижницька діяльність школи здобула повагу й визнання не тільки в Україні, але й за її межами, зокрема в США, Канаді, країнах Західної та Східної Європи.

КВАЛІФІКАЦІЙНА КАРТА НАУКОВОЇ ШКОЛИ

(заповнюється станом на дату реєстрації / перереєстрації)

1. Назва наукової школи.
2. Галузь знань за державним переліком науково-технічної інформації.
3. Загальні відомості про школу:
 - 3.1. Керівник (керівники) - прізвище, ім'я, по-батькові та місце роботи;
 - 3.2. Кількісний склад наукової школи (осіб);
 - 3.3. Кваліфікаційний склад наукової школи (осіб):
 - академіків, член-кореспондентів Академії наук (державного статусу);
 - докторів наук;
 - кандидатів наук;
 - 3.4. Кількість докторантів, аспірантів, здобувачів, магістрів, студентів;
 - 3.5. Характеристика наявної експериментальної бази.
4. Наукові досягнення школи:
 - 4.1. Найбільш вагомні результати, в тому числі за останні 5 років;
 - 4.2. Практичне використання отриманих наукових результатів за останні 5 років;
 - 4.3. Участь у конкурсах, що організуються з держбюджету та інших джерел фінансування (приватні фонди), гранти, тощо, за останні 5 років;
 - 4.4. Визнання наукової школи науковою та громадською спільнотою (Державні премії України, відзнаки Президента, Кабінету Міністрів України, почесні звання, дипломи, тощо, за останні 5 років).
 - 4.5. Кількість докторів і кандидатів, підготовлених за останні 5 років;
 - 4.6. Кількість патентів, отриманих протягом останніх 5 років;
 - 4.7. Кількість опублікованих монографій, підручників, навчальних посібників за останні 5 років;
 - 4.8. Кількість опублікованих статей у виданнях, рекомендованих МОН України, в українських та закордонних рецензованих журналах за останні 5 років;

4.9. Кількість виставок, на яких наукова школа презентувала свої розробки за останні 5 років;

4.10. Кількість наукових конференцій, ініційованих науковою школою (оргкомітет, програма тощо) за останні 5 років;

4.11. Кількість доповідей на наукових конференціях різного рівня, у тому числі міжнародних, закордонних за останні 5 років.

4.12. Публікації про наукову школу та її членів.